

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2010. április

- kivonat -

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

támogatásával készítette a

VITUKI Nonprofit Közhasznú Kft.
Hidrológiai koordinációs és állapotértékelési Szakágazat
és az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi
Igazgatóság

Budapest, Szeged
2010. április 7.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

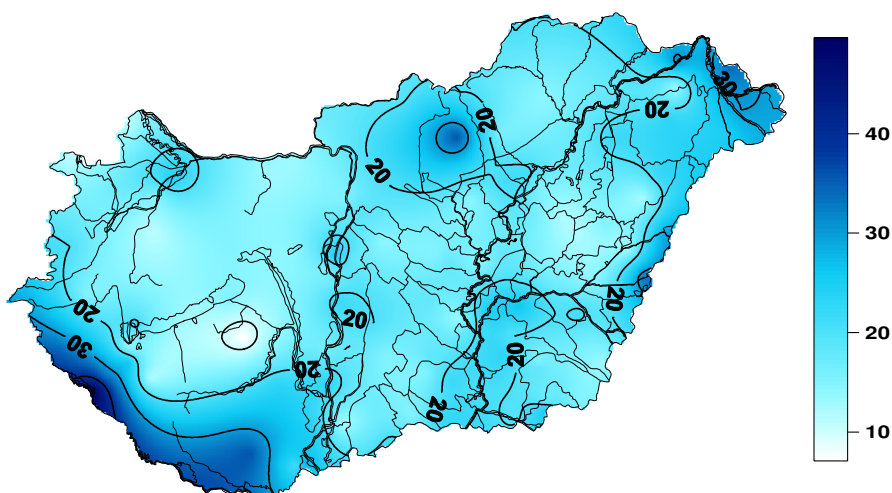
Csapadék

2010 márciusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 7 mm (Iregszemcse) és 50 mm (Murakeresztúr) között alakult, az országos területi átlagérték 20 mm volt, amely 11 mm-rel (35 %-kal) kevesebb a márciusi átlagnál.

A hónap folyamán lehullott csapadék mennyisége – néhány kisebb körzet kivételével – az országban elmaradt a márciusi átlagtól. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (20-29 mm) a Dunántúl középső és nyugati részén fordult elő.

Országos áttekintésben a márciusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (29 mm) Tés [Veszprém m.], a legnagyobb csapadéktöbblet (9 mm) Murakeresztúr állomáson fordult elő.

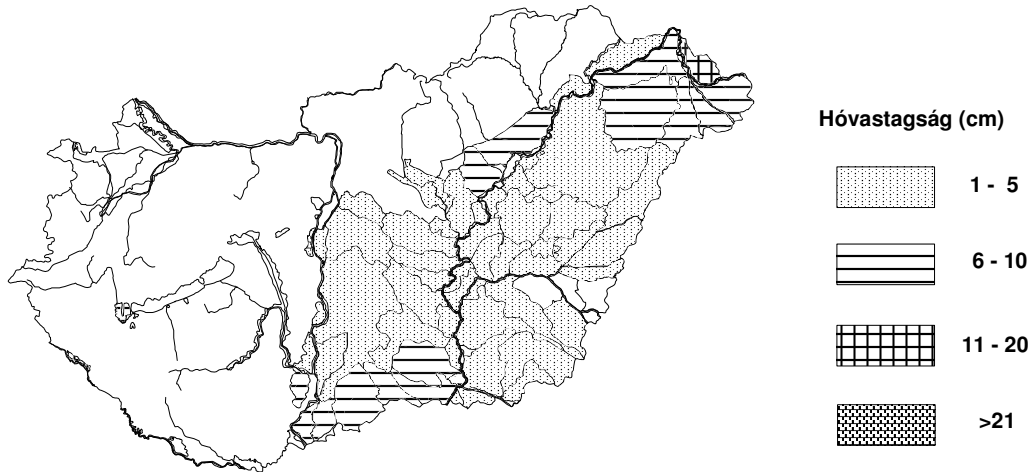
A 2010. március havi csapadékösszeg területi eloszlása

A márciusi csapadék egy része – a hónap első felében – hó formájában érkezett és a Kisalföld és egyes tiszántúli körzetek kivételével síkvidékeken is átmenetileg összefüggő hótakaró alakult ki, a melynek jellemző maximális vastagsága általában 1-5 cm között változott, de a Duna-Tisza köze déli részén és egyes észak-alföldi térségekben a 6-10 cm közötti maximális hóvastagság volt a jellemző. A belvízrendszerek területén belül a maximális hóvastagságot (16 cm) a Mura menti belvízrendszerben Murakeresztúr állomáson

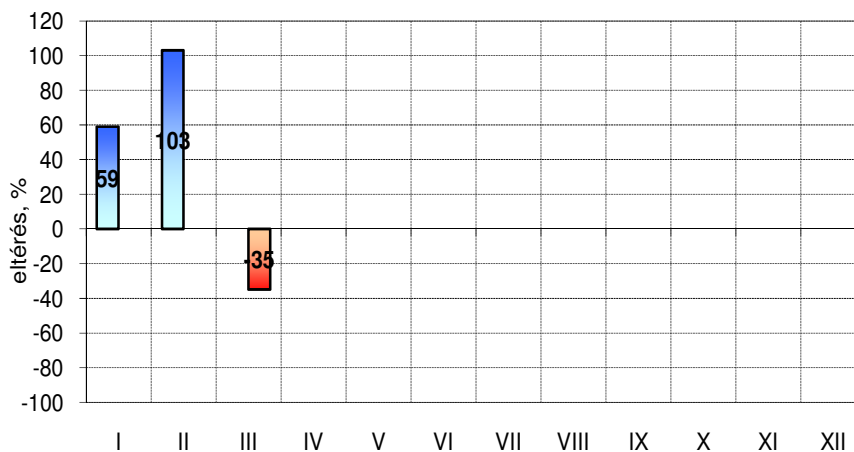
jegyezték fel. A hónap közepén elkezdődött fokozatos melegedés hatására síkvidéken a hó mindenütt elolvadt.

Maximális hóvastagság 2010. márciusban

A következő szövegtáblában a 2010. január-március időszakra havi bontásban mutatjuk be a csapadékösszeg országos területi átlagértékének relatív eltérését a sokévi középértéktől.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%)

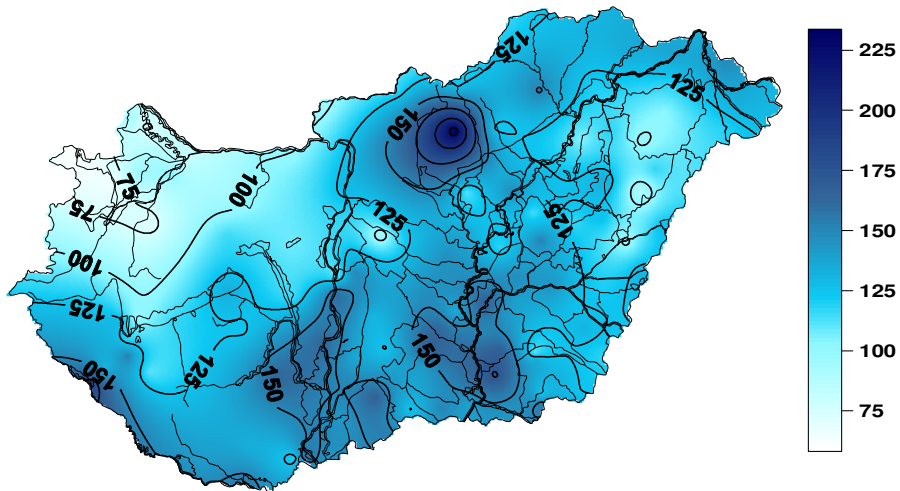
A 2010. január-március háromhavi csapadékösszeg 58 mm (Sopron-Fertőrákos) és 235 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 129 mm volt, amely az időszakos átlagnál 37 mm-rel (40 %-kal) magasabb.

Síkvidéken a január-március időszakban lehullott csapadék mennyisége – a Kisalföld kivételével – meghaladta az időszakos átlagot.

Országos áttekintésben az időszakos átlaghoz viszonyított legnagyobb háromhavi csapadéktöbblet (80-108 mm) a Mátrában és a Dél-Alföld egyes közzeteiben alakult ki.

Az átlaghoz viszonyított legnagyobb időszakos csapadékhány (34 mm) Sopron-Fertőrákos, a legnagyobb háromhavi csapadéktöbblet (108 mm) Kékestető állomáson fordult elő.

A 2010. január-március havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

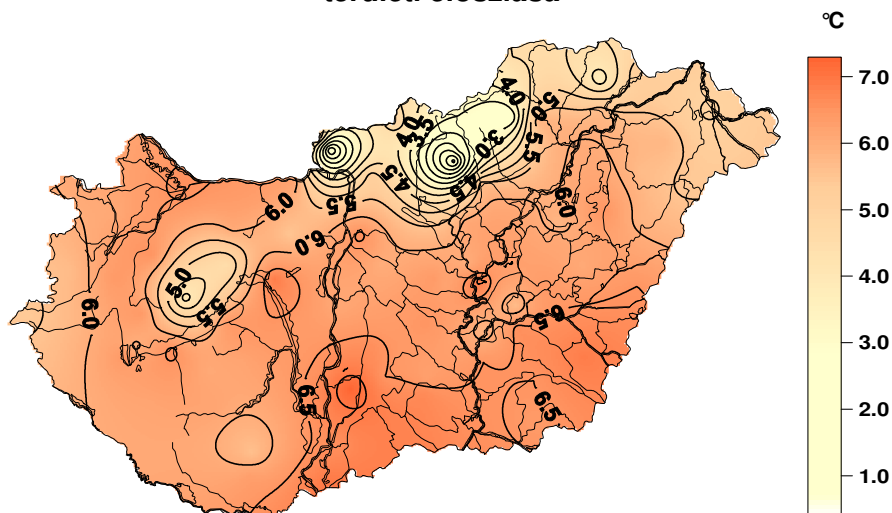
Léghőmérséklet

A március havi középhőmérséklet 0,3 °C (Kékestető) és 7,3 °C (Öregcsertő Csorna-pusztja [Bács-Kiskun m.] között alakult, az országos területi átlagérték 5,7 °C volt, ami 0,7 °C-kal magasabb az átlagnál.

A március havi középhőmérséklet – Tésa [Pest m.] térségének kivételével – az ország egész területén meghaladta az átlagot.

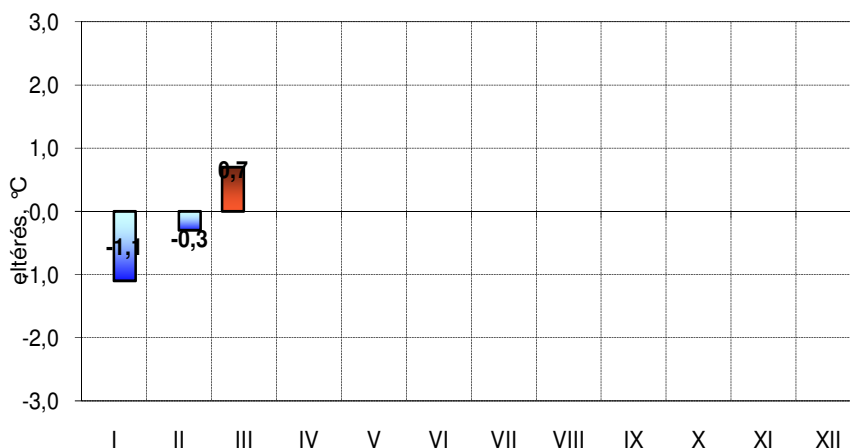
Országos áttekintésben a márciusi átlaghoz viszonyított legnagyobb negatív eltérés (0,4 °C) Tésa, a legnagyobb pozitív eltérés (1,5 °C) Öregcsertő Csorna-pusztja állomáson fordult elő.

A 2010. március havi középhőmérséklet területi eloszlása

A következő ábrán a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek idej alakulását szemléltetjük.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (C)

Talajnedvesség

A talaj nedvességtartalmának mélységi rétegenkénti jellemzését – beleértve a területi különbségek bemutatását és rövid értékelését – az Országos Meteorológiai Szolgálat által meghatározott, %-ban megadott talajtelítettségi adatok alapján végeztük el.

2010. március végén a talaj legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma síkvidékeinken az egy hónappal korábbi állapothoz képest nagymértékben (telített állapothoz közeli értékekről területi átlagban mintegy 45-55 % közötti telítettségi értékekig) csökkent.

A 20-50 cm-es talajréteg nedvességtartalma is csökkent márciusban, de ennek mértéke lényegesen elmaradt a legfelső rétegben bekövetkezett változástól. A hónap végén síkvidékeinken a 85-95 % között telítettségi értékek jellemezték a nedvességtartalmat.

A rendelkezésre álló adatok szerint a fokozatosan enyhülő és az átlagosnál szárazabb márciusi időjárás hatása az 50-100 cm talajréteg nedvességtartalmát még nem befolyásolta, a hónap végén – az egy hónappal korábbi állapottal megegyezően – ebben a talajrétegben a telített állapotot elérő vagy azt erősen megközelítő telítettségi értékek voltak a jellemzők.

Talajvíz

Márciusban Magyarország síkvidéki területein országszerte emelkedett a talajvízszint. Kivételt mindössze néhány kisebb körzet képez a Hanság és a Marcal-medence területén. A legnagyobb emelkedés (>150 cm) a Szatmári-síkság keleti peremterületén és a Tiszaháton, a legkisebb (<25 cm) a Nyírség délkeleti részén, a Hajdúságban, a Duna-Tisza köze északi és déli térszínein, a Mezőföld északkeleti és a Dráva-menti síkság nyugati peremén, valamint a Kisalföldön mutatkozott.

Az 1971-2000 közötti időszak március havi átlagértékekhez viszonyítva a legjelentősebb talajvízszint-süllyedés továbbra is a Duna-Tisza köze legmagasabb térszínein és a Mátra előterében jelentkezett. Más síkvidéki tájakon kisebb körzetekben szintén mutatkozott negatív eltérés. Változatos területi eloszlásban emelkedés jellemezte a Tiszántúli tájakat. A legnagyobb emelkedés a Felső- és Közép-Tisza vidéken, a Zempléni-hegység előterében és a Maros hordalékkúpon alakult ki. A Dunától nyugatra elhelyezkedő síkvidéket általában 25 cm-nél kisebb változások jellemezték.

A talajvízszint a síkvidékek területi átlagában márciusban az 1971-2000. közötti időszak március havi átlagértékénél 5-10 cm-rel magasabban helyezkedett el.

Belvízi helyzetértékelés

2010 márciusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 391,82 millió m³ volt, amely 100,35 millió m³-rel (34 %-kal) haladta meg az előző havi mennyiséget. A március havi vízforgalom egy része a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

Márciusban – a Kisalföld kivételével – a belvízrendszerek mintegy négyötöd részén fordult elő – többnyire az előző hónapról áthúzódó – belvívelöntés. A belvívelöntés kiterjedésének maximuma a hónap első napjaiban volt, a rendelkezésre álló adatok szerint országos összesítésben 171 068 ha.

A legnagyobb – a belvízrendszer területének 20 %-át meghaladó mértékű – elöntések a 22. Bodrogi, a 24c. Délborsodi, a 64a. Fegyvernek-holtági, a 82. Újszegedi és a 83. Maros balparti belvízrendszerben fordultak elő.

A csapadékszegény márciusi időjárás és az elvezetések hatására a hónap folyamán az elöntött területek kiterjedése folyamatosan, jelentős mértékben csökkent. A hónap utolsó napján a belvízzel elöntött terület országos összege 27 435 ha volt.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2010 márciusában országos összesítésben az előző havi értékhez képest 2,5 millió m³-rel (2 %-kal) csökkent.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2010. március 27-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint az április az átlagosnál hűvösebb és az átlagosnál csapadékosabb, a május az átlagosnál hűvösebb és átlagosan csapadékos, a június az átlagosnál kissé melegebb és átlagosnál szárazabb lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet °C	Havi csapadékösszeg (mm)
április	8,1 – 10,1 (10,3)	35 – 70 (46)
május	13,2 – 15,9 (15,6)	35 – 75 (62)
június	17,9 – 19,9 (18,6)	40 – 85 (76)

Az OMSZ 2010. április 7-én kiadott középtávú időjárás-előrejelzése szerint a következő 10 napon folytatódik a változékony, tavaszi idő. Az időszak első harmadában száraz, fokozatosan melegedő időre lehet számítani. A hét végén és a jövő hét elején

változékonyabb és az évszakos átlagnál hűvösebb napok várhatók, többfelé esővel. Jelentős mennyiségű (területi átlagban 10 mm/nap értéket elérő, illetve meghaladó) csapadék nagyobb valószínűséggel az ország keleti részén várható. Az időszak utolsó harmadában – a jövő hét közepén – fokozatos csapadékhajlam-csökkenésre és melegedésre lehet számítani.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2010. áprilisra előrejelzett értékei

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2010. márciusi és 2009. márciusi értékeiből számított arányszám országos átlaga 1,069. Ezek szerint 2010 márciusában országosan nedvesebb volt a vízháztartási helyzet, mint 2009 márciusában. Különösen nedvesebbek voltak az alföldi területek, míg a Dunántúlon a tavalyi március volt nedvesebb.

Az 2010. áprilisra előrejelzett GVM-értékek térképszerű feldolgozását a következő oldali ábrán mutatjuk be. A GVM előrejelzett értékei a B- és a C-változatban - tehát átlagosan csapadékos és az átlagosnál csapadékosabb áprilisi időjárás esetén - a legtöbb állomáson a sokévi átlag felett vannak, sőt néhány állomáson (pl. Szegeden) még az A-változatban is ez a jellemző. A B- és a C-változat szerint áprilisban síkvidégeinken általában 1,1 - 1,6; míg hegy- és dombvidégeinken 1,2 - 2,2 közötti GVM értékekre lehet számítani, ami nedves vízháztartási helyzetet jelez.

Belvív-előrejelzés

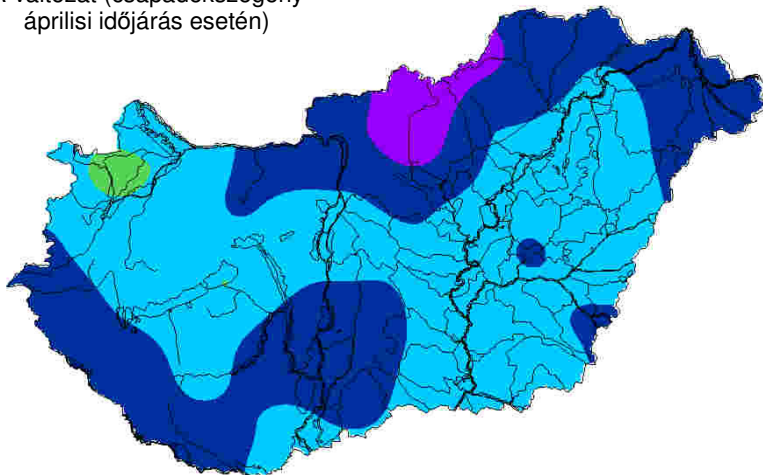
A sokévi átlagnál kevesebb márciusi csapadék hatására a talajrétegek telítettsége számottevően csökkent, de csak a legfelsőbb szintekben. Az idei április az átlagosnál hűvösebbnek és csapadékosabbnak ígérkezik, ezért a belvízi helyzet valószínűleg továbbra is csak lassan fog javulni, sőt az sem zárható ki, hogy – heves és tartós csapadéktevékenység esetén – helyenként újabb belvív-elöntések alakulnak ki, s így az országosan elöntött terület átmenetileg kissé növekedhet.

Aszály-előrejelzés

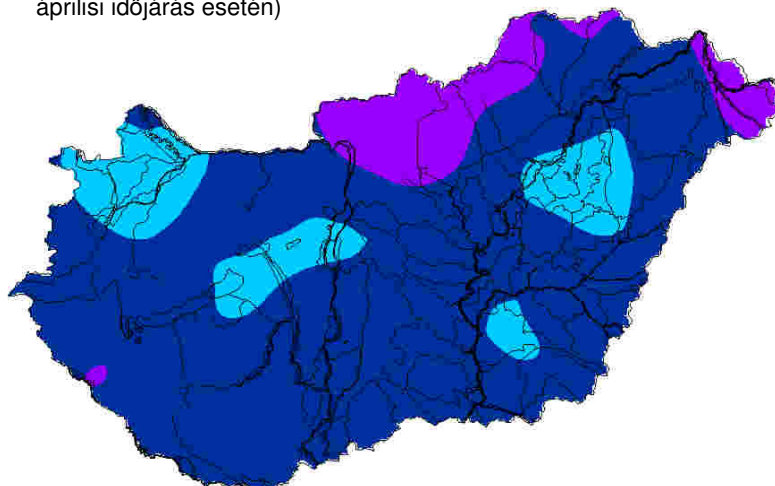
Az átlagosnál nedvesebb jelenlegi vízháztartási helyzet és az április-májusi időszakra vonatkozó időjárás-előrejelzés alapján 2010-ben országos tavaszi aszály kialakulása nem valószínű.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2010. áprilisra előrejelzett értékei

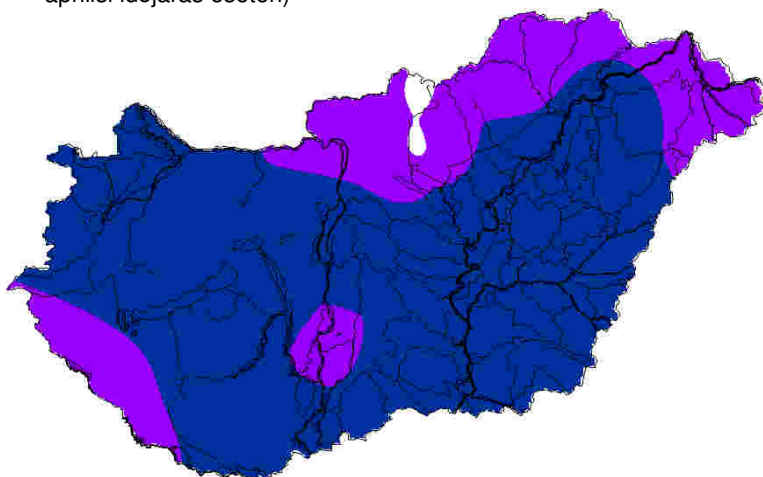
A-változat (csapadékszegény
áprilisi időjárás esetén)

B-változat (átlagosan csapadékos
áprilisi időjárás esetén)

C-változat (átlagosnál csapadékosabb
áprilisi időjárás esetén)

GVM

